

NOG EEN TWEEDE GANZENDRIES IN GENT: AAN DE SCHELDEMEERSEN BIJ DE OTTERGEMSESTEENWEG

Een aanvulling bij ‘Straatnamen in de Sint-Pietersstationsbuurt, zuidzijde’ (GT 2018 nr. 3)

Luc Devriese

In een vorig GT nummertje werd, onder andere, gehandeld over de straatnaam Ganzendries en over de betekenis van ganzendriesen in het algemeen. Hierbij werd betoogd dat de plaatsnamen niet duiden op weiden waar ganzen gehoed en gevoed werden, maar op beschutte plekken waar de dieren tijdens de nacht ‘geschut’ werden: beschut tegen belagers, meestal geen snode dieven of wrede heren van het slag waar Sint-Veerle mee te maken had, maar... vossen. Denk aan ‘Als de vos de passie preekt, boertje wacht uw ganzen’.

De Gentse straat Ganzendries ten zuiden van het Sint-Pieterstation leidde naar een dergelijke dries aan de andere zijde van het station bij de Aaigemstraat. Die dries lag effectief op Sint-Pieters-Aaigem dicht bij de Leiemeersen, beter bekend als Blaarmeersen, maar de huidige straat, dicht bij ’t Zieklien en de Sint-Pietersaalststraat, associëren we eerder met de Sint-Pieters-Aalstbuurt. Een verwarrende toestand, helemaal de schuld van de spoorweg die de oude weg dwars doorsneed zodat we de huidige Kon. Boudewijnstraat als het verlengde van de straat Ganzendries moeten beschouwen. Niet evident, tenzij je dat aandachtig bekijkt op stadsplannen. Dat alles staat netjes beschreven in GT 2018 nr. 3.

Het wordt echter zo mogelijk nog meer verward, wanneer je toevallig ontdekt, zoals de auteur van dit artikel na het in druk geven van de vorige GT overkwam, dat Sint-Pieters-Aalst zelf ook een eigen ganzendries bezat. Dat was een van de twee in het voornoemde artikel beschreven driesen bij de Ottergemsesteenweg (ook behorend tot Sint-Pieters-Aalst): de ene kunnen we identificeren als de Noendries bij de Zuiderbegraafplaats. De tweede, bij de Opvoedingsstraat aan het UZ, wordt op de kaartschilderij van de Vrijheid van Gent door Jacques Hoorenbault uit 1619 heel mooi aangeduid als Gansen Driesch (afb. 1). Vooral belangrijk hierbij is de locatie: dicht bij de Schelde-meersen. Van daaruit werden de ganzen immers iedere morgen naar die meer-

sen en meerskanten geleid door de hoeders en hoedsters en 's avonds teruggebracht. Een situatie analoog dus aan die van de ganzendries bij de Leie bij de Aagemstraat.

Het plaatje klopt: ook hier was de ganzenschutplaats gelegen aan de rand van een groot meersengebied, in dit geval de Scheldemeersen. Tamme ganzen konden immers niet zomaar overal losgelaten worden (Lindemans, 1952). Meestal was één persoon, de 'ganzere', verantwoordelijk voor een kudde waarin verschillende inwoners van een dorp of gehucht – in ons geval Aigem en Aalst op Sint-Pieters – enkele dieren bezaten. Hij had de leiding over hoeders en hoedertjes (meestal kinderen) die er moesten voor zorgen dat de dieren velden en moestuinen niet afvraten en her en der besmeurden met hun overvloedige uitwerpselen.

Afb. 1. Fragment uit de kopie door Armand Heins van de Hoorenbaultkaart 1619 (DSMG). Onderaan, donker weergegeven: de Scheldemeersen met rechts onder nog een deeltje van de Bovenschelde. Deze 'Gansen Driesch' grenst aan twee wegjes of wegeltjes die naar de Zwijnaardse(steen)weg leidden en onderaan aan de weg naar Ottergem (naam van een hoeve, verdwenen bij het graven van de Ringvaart).

Ganzenkweek was belangrijk. De beesten konden verkocht worden aan rijke lieden. Niet enkel het vlees en de organen (ganzenleverpastei ...!) waren waardevol, maar ook de pluimen: het dons voor kostbare kussens en matrassen – luxe beddengoed – en de veerschachten bestemd om te schrijven. Denk aan de fameuze ganzenveer, die evolueerde tot de welbekende pen (uit het Latijnse woord penna: slagpen, vleugelpen).

Wel moeten we even opletten voor toch nog een mogelijkheid tot verwarring. In tegenstelling tot de ganzendries op Aaigem is deze op Aalst mooi driehoekig tussen wegen aan een driesprong gelegen, maar dat de benaming dries van die vorm zou afgeleid zijn, blijkt niet te kloppen (Van Durme, 1998).

Literatuur

Lindemans, P. (1952). *Geschiedenis van de Landbouw in België*, De Sikkels, Antwerpen, deel II, p. 441-444; Van Durme, L. (1998). Dries, vooral in Centraal- en Zuid-Oost-Vlaanderen. In *Handelingen van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, deel 70, p. 63-117.